

EDINOST

Glasilo Slovenskega političnega društva za Primorsko

SV. OBLAKOVIČ JE MESTE

* EDINOST izhaja 3krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vse leto je 60. gld., za pol leta 30. gld., za četr leta 1. gld. 50. kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opštiništvu in v tržkah v Trstu po 15. kr., v Šentilju in v Ajdovščini po 15. kr. — Naročnina, reklamacije in inserati prejema Opštiništvo, via Torreto, »Nova tiskarna«.

Vsi donisi se posiljajo Opštiništvo »via Torreto«. »Nuova Tipografia«: vsak mora biti frankirana. Rokopisi brez posebne vrednosti ne se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenob; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Adresna debata v drž. zboru.

(Konec).

Po končani besedi poročevalca so prišli odstavki 9—12 adrese na glasovanje. Heilsberg je predlagal, naj se o 9. odstavku, ki priporoča avtonomijo dežel, glasuje po imenih. Pri glasovanji je bil ta odstavek sprejet s 173 glasovi proti 149. Z večino so glasovali ministri, tudi Conrad, kateremu so levičarji klicali, naj pové glasneje, kaj hoče, in nemško-česki poslanec Heinrich, čigar glasovanje pa je na levici zbudilo silen vrišč in so se čuli glasovi: Sram te bodi, sramota, Čeh! Desnica pa je klicala: Mir dajte, dostojo se vedite! Zoper desnico so glasovali z levičarji Gödel, Coroninijev in trentinski klub, pa moravski veliki posestniki, mej njimi celo grof Fürstenberg, ki sicer zmirom glasuje z desnico. Čudimo se, kako se posebno Gödel suče zadnji čas.

Po tem glasovanju je predsednik, ker je bilo uže kesno, sklenol sejo.

Ali drugi dan potem, to je v petek je bil četrti važni dan. Začel ga je glasoviti Ausserer, nekdaj nemški profesor na trgovskoj akademiji v Trstu, od tod pa je nekda moral oditi zarad neljubih stvari; ta mož ni nič novega povedal, le kmetom in delcem se je prizoval, ker je povdarjal, da je treba državne pomoći malemu možu.

Za njim pa so se začeli Nemci sami mej seboj prepričati zarad židov, ki so postali uprav nesreča Velikonemcev. Skrajni Nemci so vsi antisemitje; ali zmernejše, ki še vendar

upajo, da bodo zopet kedaj vladozmožni, pa ta nemški antisemitizem strašno jezi, ker predobro vedo, da so jih prvikrat držali na površju le židje in da jim židovski Chabrus more še kedaj pomagati.

Videti to zmešljavo mej samimi Nemci je baš za Slovana haut-gout, kajti mi Slovani smo se vedno daleč držali od židov, bolisi za dobro, bo-disi za slabo. Se židi se je torej končal vroči, 4 dneve trajajoči boj, — in sicer na čast desnice in na veliko sramoto Velikonemcev.

Glavni moment vse adresne debate je bil uprav Riegerjev veliki govor, ki je državnim razumom premisljena izjava v imenu skoro vse desnice in jako fina zavrnitev Velikonemcev na vse njihove tožbe proti vladi in parlamentarnej večini. Tudi Nemci so v boj poslali nekatere kako dobre govornike in je Plener tudi to pot pokazal, da je oratoričen talent; manj večega parlamentarca in manj hladnokrvnega državnika, nego je Taaffe bi bili s takovimi napadi lehko v zadrago spravili, toda v vrstah večine, kakor tudi vlade, opaziti je moral vsak tisto hladnokrvnost, katera je lastna ljudem, ki so gotovi svoje stvari in uže od daleč poznavajo skrivne manevre in tajne načrte nasprotnikov. Ta gotovost, posebno pa odločni dogovori Taaffejevi so levico kar gnali v obupnost. Pri tej debati pa se je tudi pokazalo, da je desnica veliko močnejša in kompaktnejša, nego je bila v poprejšnjem parlamentu in da se nibrati, da bi jej mogli levičarji sè vsemi svojimi eventualnimi pomagači kaj zmešati.

v. zadrago spravili, toda v vrstah večine, kakor tudi vlade, opaziti je moral vsak tisto hladnokrvnost, katera je lastna ljudem, ki so gotovi svoje stvari in uže od daleč poznavajo skrivne manevre in tajne načrte nasprotnikov. Ta gotovost, posebno pa odločni dogovori Taaffejevi so levico kar gnali v obupnost. Pri tej debati pa se je tudi pokazalo, da je desnica veliko močnejša in kompaktnejša, nego je bila v poprejšnjem parlamentu in da se nibrati, da bi jej mogli levičarji sè vsemi svojimi eventualnimi pomagači kaj zmešati.

Počasi, ali gotovo se ta opozicija in nje sedanja organizacija popolnoma preživi in uže danes je postala tako revna, ako ne zarad drugačega, uže zarad razdora v svojej sredi in ker se je postavila nekoliko na pangermansko stališče.

Kako ulogo pri vsem tem igrajo od dne do dne bolj kopneči Coroninjevci, mej katerimi so tudi trije Tržaški poslanci, to pripuščamo sodbičitateljev, ki jo lehko sami izreklo. Iz vsega pa se vidi, da desnica zdaj more od vlade odločnejše zahtevati, da do zadnje pičice izvede enakopravnost, saj je še celo oče ustavovercer Schmerling sam izreklo, naj se Slovan sodi pred sodnijo v njegovem materinem jeziku. Ko bode pred vsem popolnoma rešeno jezikovno pršanje, še le potem bode mogla večina prestopiti tudi na drugo, strogo državnopravno polje, po katerem posebno Čehi in Poljaki hrepene. Maršikaj morda natančnejšega v tem obziru utegnemo slišati v proračunskej debati.

Govor poslanca Riegerja

v 8. seji državnega zabora.

Visoka zbornica! Od več strani se čujejo izjave, da je adresna debata odveč, da se namreč pri njej duhovi boré, občna blagost pa nema ničesa od tega in da bi bilo pač bolje, pečati se s koristnimi in praktičnimi zakoni.

Jaz se ne morem poprijazniti s temi nazorji in sploh dvomim, da bi bili tisti zakoni posebno izvrsti, ki se v velikih parlamentih napravljajo. Meni je v tem oziru veliko bolj všeč takozvani «conseil d'etat»

se, svet zaničajoč, posvetile pobožnemu in spokornemu življenju, l. 313 pa je bilo po deželi le malo paganov več. V strašnih dnevih preganjanja je mnogo kristjanov kri prelio za s». Več, komaj so nanje sumili, da so udani novi veri, ali so jin na shajališču, ali kder i bodi našli v tem, ko so molili ali kako drugo kristijansko čednost opravljali, uže so jih zgrabili in vlekli pred sodiščem. Tu so jih spraševali in z raznimi obljubami hoteli odtrgati od krščanske vere, in če so vedno se ustavliali češčenju malikov, obsodili so jih v smrt ter pred mestnimi vratmi Cavaia (na sedanjem lipskem trgu — Piazza Lipsia) jih je rabelj obglasileval. Telesa umorjenih so kristijani pobrali ter zakopivali na neko staro pokopališče, koje so pokopališče sv. Mučenikov nazvali; na istem mestu se je uže v starodavnih časih sezidala cerkev, ki se je dala v oskrbenje nekim pobožnim mnlhom. Ti starci grobovi sv. Mučenikov so uprav tam, kjer je sedaj deželnna sodnija.

Sv. Peter, glavar aposteljnov, je poslal sv. Marka oznanjevat sv. vero v Oglej, kjer je zadnji posvečil v Škofa sv. Mohora in ta je postal leta 50 po Kristusu jednega presbiterja in jednega dijakona v Trstu, tukajšnjim paganom oznanjevat vero v Kristusa. Ustno izročilo pravi, da je bil ta prvi oznanjevalec in dušni vodnik tukajšnjih kristjanov sv. Jacint.

Tedaj je Trst imel okolo 10,000 prebivalcev in bil rimska naseljina na meji rimskega cesarstva ter oblijden z prebivalci verujočimi v sleparska paganska božanstva.

Alli gotovo bi se kmalu vsi k novej edino pravi veri spreobrnili, ako bi rimske vladarji na bili začeli strašno preganjati vernikov v Kristusu, hoteč popolnoma iztrebiti krščansko vero iz vsega cesarstva. Tržaški kristijani, proti kojim se je tudi grozno preganje začelo, so se jeli zbirati v skrivnem kraju, da so tam opravljati sveta opravila in moliti, kraj pa, kjer so se zbirali, je bil oni, kjer se je pozneje sezidala cerkev sv. Silvestra, svetnika, ki je zasedal sv. stol uprav v času, ko je cesar Konstantin razglasil prostost spoznavanja krščanske vere.

Leta 276. naraslo je število tukajšnjih kristjanov vsled oznanjevanja oglejskega Škofa sv. Hilarja tako, da so se nekajko let pozneje kopice oseb skupaj zdrževali ter

(državnih svet), ki za primerne zakone sam skrbni, pripravljajo jih in uže gotove zbornici predlagajo v formelno potrditev; dalje pa tudi mislim, da je prestolni govor v vsakej ustavnej državi potreben. Prav v njem se razvija duševno delo na političnem polju in se prosto kaže politična stran denašnjega časa. To je izvestno podučljivo za vlast, za vladarja in za vse, ki so svoje življenje posvetili politiki; tudi če se slišijo tako čutni nazorji, kakor smo jih ravnokar čuti iz ust gospoda predgovornika (Carnetija). (Oho! na levi.) Tudi taki so podučljivi. Gospoda moja, v najnovejšem času nam resnično ne manjka izjav, ki označujejo denašnji politični svet; programe strank imamo in dve adresate pred nami, iz katerih odsevajo tako določni razni strankarski nazorji. Adresa manjšine je letos posebno v svojem drugem delu kako zbadljiva, tako za česki narod, kakor tudi za vlast samo. Posebno v svojej točki je podobna popolnoma — nekolekvej prošnji za kak portfelj, kakor se je na tej strani nek čestit govorik izjavil.

O tem nečem dalje govoriti. Pač pa sem prisiljen nekaj besed spregovoriti na obrambo českega naroda glede točnih obdoževanj, ki se mu na glavo valj. Posebno jehna točka se nam vedno očita, da se namreč še vedno držimo državnopravnih nazorov, s kakoršnimi smo stopili v to zbornico. Da, gospoda moja, moji tovariši so me pooblastili (čujte, čujte na levi), da Vam povem, da se res še vedno držimo tistega prepričanja, ki smo ga imeli ob našem vstopu (lobro! na desnici) in se ga hočemo tudi na dalje držati. Nam ni drugače mogoče, kajti to je najboljše prepričanje našega naroda, in na tej podlagi nas je narod volil, nas, kakor tudi poslance velikoposestva (čujte, čujte! na levi), kajti to prepričanje čitati je bilo tudi po onih volilnih oklicib. (Prav res! na desni.)

Gospoda moja! Presvetli cesar je bil

ganjanja pod Djoklecijanom smrt storil za sv. vero.

Djoklecijan začetkom ni bil sicer protiven kristijanom, ali podšunter od krvoljčnega in surovega Galerija, vladalca v Iliri, jel je tullion kristijane na strašen način preganjati in moriti; to preganjanje bilo je eno najgrozovitejših, kar so jih moralni kristijani do tedaj prebiti. Al tudi iz tega divjega preganjanja in mučenja prinesla je sv. cerkev palmo zmage in potrdile so se besede Tertulijana, ki pravi: »Mučeniška kri je seme novih kristijanov«, ker po tem groženju pogubitev sv. cerkve, ni se stevilo vernikov zmanjšalo, ampak povečalo in pomnožilo.

Kakor pravi neko staro ustno izročilo, bil je sv. Just uč neke plemenite tržaške rodotine, poklican pred sod Munacijski ter tu siljen, naj bi se odpovedal krščanske veri in spet pristopil k paganismu; alker on tega ni hotel storiti, ampak je stanoviten ostal, bil je vržen v ječo. Se je bil spraševan in vabljen vnovič darovati gnusnim bogovom, ali on je ostal vedno oni, trden v svojem prepričanju, da je le krščanska vera prava in zato se pustil bučati do krvi. Ker le ni hotel storiti tega, kar je sodnik silil, bil je obsojen k vtopljenju v morju. Blagi Svetnik je vesel, radosten in smehljajo še sam nesel kamene, koji bi ga morali pod vodo na dnu držati, da zadavijen umre in, hodeč proti bregu Grumula, veselo je pozdravljaj svoje znance in prijatelje ter hvalil Boga, da ga je izvolil, zani smrt mučeniško storiti.

Stopil je v majhen čoln ter notri postavil kamene, katero so mu potem za vrat navezali in ko je z rabjem dospel nekoliko od bregi na piano morje, so mu bile zvezane roke in nog ter z vrat in roke obešen velik kamén, in tako bil je pahnjen v globočino. Tako je storil mu-

PODLISTEK.

Sveti Just.

Zgodovinska črtica o življenju sv. Justa in o početku tržaške stolnice Njemu na čas posvečene.

U spomin petstoletnice njenega obstoja.

Uvod.

Trst obhaja letos veliko slavnost v spomin ustanovljenja atelne svoje cerkve. Bile ste pred letom 1380 na mestu, kjer sedaj stoji staro-lavna cerkev sv. Justa, dve cerkvi: ena posvečena Mariji Devici in druga sv. Justu, tržaškemu mučeniku in svetniku in našemu patronu. Te dve cerkvi bili ste potem vkljup zdrževali, da bi zadrstovali vedno rastočemu številu vernih, in iz dveh naredila se je jedna: naša sedanja stolnica.

Posvetil jo je dne 27. novembra 1385 škof Henrik pl. Wildenstein. Letos je tedaj od tistega časa minilo 500 let, radi česa se bode ta veseli spomin z velikansko slavnostjo obhajal, z trdnevnico 31. okt. in 1. in 2. novembra, čas v kojem pada ravno god mestnega patrona, sv. Justa.

Ker smo tu uči mi tržaški Slovenci pod mogočnim njegovim pokroviteljstvom ter ga v naših dušnih potrebah v pomoč kličemo, naj tu malo vrstic o njegovem svetem življenju in o cerkvi njemu posvečeni spregovorimo, da se ono in ta nekoliko bolj spozna.

I.

Sredi mesta Trsta vzdiguje se holm, na katerem sedaj v nebomolistar štirivoglat stolp in pri njem stolnica sv. Justa. V starodavnih časih sezidale so se polagona v podnožju in po brdu tega holma stano-

také milostljiv, da je to naše prepričanje v kabinetnem pismu 26. septembra 1871 smatral za opravičeno, in ko smo stopili v to zbornico, nam je naše nazore preverili cesar tudi potrdil. Ker smo si v svetosti tega potrjenja z najvišjega prestola, nam je pač vse jedno, ali nam nasprotna stranka naše prepričanje očita ali ne. (Tako je Dobro! na desni.) Če pa trdite, da se ustavi odtegujemo, rečem Vam, da se morete. Prav na poslago ustave, nadejmo se, da se opirajo nazori o našem pravu. (Tako je na desni.)

Gospoje nasprotniki zabijo, da so v najvišjem diplomu izrecno naštete vse pravice in prostosti raznih kraljevin, katere nij se obranijo, in da se je na najvišjem prestolu tedaj izreklo prepričanje, da se obdrže le tiste pravne razmere, ki imajo svoje korenine v zgodovini dežel in v pravnej zavesti narodov. (Dobro, dobro! na desni.)

Ker je znano, da ustava izjavlja izrecno tudi imenovane temeljne postave za svoj del, ker v svoji skupnosti državno ustavo napravljajo, zato je iz tega pač jasno, da smo v tem oziru na ustavnih tleh, držeči se svojih nazorov; sicer se pa o tem nečemo dalje prepričati.

Gospoja moja spričevala nam ne morete odreči, da nismo, oti kar smo v tej visokej zbornici, še nikdar prepričali; posebno pa už ne o tem prašanju, katerega smo se do sedaj nalašč ogibali, kar se je le moglo. (Tako je na desni.) Ogibali smo se vsake priložnosti, samo da seognemo prepričati, nam je bilo na tem ležeče, da se mir ohrani mej nami v tej visokej zbornici in ker smo želeli kaj praktičnega doseči in avstrijske razmere pomirnem potu v red spraviti ter jih k boljšemu razvoju privesti.

Sicer moram pa opomniti, da je tudi vsaka ustava potrebna preosnova, kakor vsaka reč, ki pride iz človeških rok; da še le tedaj sme se kaka ustava dobra in svojemu namenu popolnoma primerna imenovati, ako je taista sposobna vstrečati zahetavim razvijajočim se v teku časa. Ustava nikakor ne more biti kak koščen neglibčen stvor; človeška črepinja je sicer koščen stvor, ali celo ta se spreminja pod vplivom možganov in s časoma drugo podobo dobil. Ustava naj bi je pri ne dobila? Recimo, da si res prizadevamo ustavo spremeniči ali jo preosnovati, točno to na podlagi ustave in po postavniem in ustavnem potu, tedaj vendar nihče neha pravice tega očitati nam. Očitata nam, da hočemo državi dati federalistično podobo, da jo ho-

čeniško smrt za sv. vero blag tžiski kristjan ter gal izgled tudi poznejšim, kako se morajo sv. vere držati in po njej žeti ne meneč se za sramotjenja verskih nasprotnikov. On! da bi več tržaških kristjanov hotilo posnemati tega svetnika, ali žalbeg, časov preganjanja vsaj enakega ni več — ali nastopilo je drugo, ki je hujše, nameč kvarjenje in zapeljevanje ljubeznine in družin kristjanov od strani kristjanov samih, ki so se toliko spozabili, da še celo zasramujejo vero svojih prednikov ter jo zaničujejo. Uboga voladina apriduje in kvari se dandanč tako, da vedno bolj odmira blagi sv. veri ter se pogublja. In tako priprasejo popoloma neverni in dušno zamrli možje, kakorih se v Trstu le preveč nahaja. Ko je preganjanje prenehalo, Širilo se je v Trstu vedno bolj kristjanstvo ter polagoma slavno zmagal nad paganskimi maliki.

II.

Mej obzidjem na holmu, sredi mesta, stal je krasen tempelj posvečen bogu Jupiteru, Junoni in Minervi, katerega je prenarenil nek mornarični admiral v Ravencu v času Nerona. Pred tem tempelnopom stalo je mnogo spominkov in kipov predstavljajočih edilčnejše osebe, kajti ta kraj bil je najčastnejši in naj primerniši kraj vsega mesta.

Leta 380 je zaukazal cesar Teodozij, naj se vsi paganski tempeljni spremeni v kristijanske cerkve in tako se je moralno zgoditi tudi v Trstu; dosedanji paganski tempelj je bil uži zpuščen in nekoliko porušen, tržaški kristiani pa porabili so to priliko ter iz njegovega podrtiu novo cerkev sezidali; nekoliko starega zidovja so pustili kakor predvor (atrij), po kojem se je v cerkev prišlo in kateri se še sedaj vidi v notranjosti zvonikov; raznolike nakanke marmorske plošče so se porabile za tlak; stebri za podaljšanje predvora. Dve onih plošči, ki predstavljajo boj Amazon, se še vidijo. Cerkev je pa sploh bila vsa obnovljena ter spremenjena v basiliko; imela je tri ladje, dve stranski in eno na sredi, razdeljene s stebrov, kakor še zdaj (Konec prih.)

hočemo razbiti. Ne, tega mi nečemo! Pač pa je federalizem v najnovejšem času jasno, čudne mladike in cvet pognal. Pri nas v deželnem zboru se je uži večkrat pretresala misel, da bi se stara kraljevina, ki je uži po svoji naravi kot nerazdeljiva celota videti in katero zopet ustava sama kot nerazdeljiva in neločljiv državnopravni del države zagotovila, da bi se ta stara kraljevina razdelila v dve deželi, v dve pokrajini.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Ogerske delegacije odsek za vojno je 28. t. m. razpravljal redno potrebščino za vojnoter dovolil priklade nižjim častnikom, kakor tudi priklade za opravo novoimenovanih majorjev in večjo potrebščino za zboljšanje plač kadetom. Poslancu Beóthy, ki je omenil narodnostnih razporov v vojski, odgovoril je vojni minister, da onega, narodnostne razpore zadevajočega ukaza, ni izdal, ker ga sploh potreba ni bilo. Ti razpore so omejeni sploh na posamezne ne-pomenljive praski in prepire v krémah. V Plznu je vstal pretep le zarad žensk, tulitukaj ni bilo ranjenih trideset, ampak le tri osobe. Potrdile so se potem tudi večje potrebščine za vojaške zdravnikske, kakor tudi za pomnožitev stipendij vojaško zdravniškim aspirantom, ker se odpravi vojaškozdravniški tečaj, s to predružačbo, da se je zbrisalo petnajst stipendij.

Vnanje dežele.

O vzhodnjem praznanju imamo televesti: Iz Carigrada se 28. t. m. poroča, da so vse velevlasti formalne sprejele konferenco, vendar so posamezne vlade stavile nekatere pričakovanje. Več vlad se je ugodno izreklo za francoski predlog, naj se na konferenci ne sklene nobena posilna naredba, ker take po berolinskej pogodbi pripadajo Turčiji. Začelo se je posvetovanje zarad nekaterih predružačb pri vladarstvu vzhodnje Rumelije, da se željam Bolgarov n-koliko ustreža, a ne razruši enakotežja na Balkanu, katero hočjo velevlasti varovati. Prašanje o odstavljenju bolgarskega kneza se menda ne sproži, ker iz tega bi nastal razpor mej Rusijo in Angleško.

Konferenca v Carigradu, kakor se kaže, izreče se za status quo ante; ali potem nastane praznanje, ali bodo Bolgari s tem zadowljivi in ali se podvržjo sklepnu velevlasti. Da tega ne storite, to je jasno; potem pa ne ostane drugačega, nego sila. In kdo Bolgare prisili k pokorščini? Velevlasti se dvakrat premislijo, predno dopusti, da tudi vojska zaseje Ruinelijo, ker to bi po vsem vzhodu zatroslo vojni ogenj. Rusija bi uži pripravljena bila, a to zopet ne bode prav drugim vladam, ki se hoje tudi skoči na Balkan. Enako bi se godilo tudi vsak-j drugoj velevlasti. Sklep konference utegne tedaj ostati le na papirju. Ali pri vsem tem je še druga nevarnost. V Makedoniji se vse pripravlja za vstajo, Bolgarska vlast se trudi, da gibanje zadržuje, če se pa hoče zopet uvesti status quo ante, potem Bolgarija nategne niti, ki drže v Makedonijo, in uname se tam vstaja, ki se nagle razširi čez meje in na bankanskem poluotoku vstanje splošna vojna, ki p-tegne tudi velevlasti v krvavo svado. Diplomati imajo tedaj silno teško nalogu.

Grška se do brade oborožuje in pravljala na vse pritege za vojno. Sklicani so pod orložje vsi rezervniki na suhem in morju. Uradnikom se je znižala plača in omejila so se druga plačila iz državnih blagajnic. Včeraj se je za grško vojsko v Trstu zopet vkrcale okoli 500 na Ogerskem nakupljenih konj; žleznicu je izročila vse, a ko so bili vkrčani na ladijo, manjkalo je enega in niso mogli pozvedeti, kam je prišel. Nemški državni zbor se sklice na 19. dan meseca novembra.

Novi brunšvžki vladar, pruski princ Albreht, pride v Brunšvik 2. ali 8. novembra.

V Parizu je 29. t. m. nekdo z samo kresom ustrelil na ministra zunanjih zadev, Ereyinet-a, ko je šel iz ministrskega sveta domu, pa ga ni zadel. Napastnika so zaprili, ali nič ni spraviti iz njega, kdo je in zakaj je ministra napadel; sumi se, da je italijanski janski rod.

Iz Indije se poroča, da je bil birmanski kralj umorjen in daje v Mandalaju vstala revolucija.

Vest o vstaji v Mandalaju in umoru birmanskega kralja je včeraj bila preklicana.

DOPISI.

Iz tržaške ekolice.

21. oktobra. — Prav prijazen dan me je zabil zadnjo nedeljo v Plavje, da si tam ogledam novše ne dodelani zvonik. Za prijaznim dnevnem je prišla krasna noč, katera me je pridržala pri mojih nekdajih prijateljih tako, da sem se bil izpobil, da už mesec razlivna nad dobre in hudobine svoje mlečarko, zavedal sem se svoje zamude užokoli desete i pol ure, odpravim se toraj proti svojemu domu. Ko dospem v Nogero, slišim neki prepričljivo se spomin, da sem ne davno čital v listu »Elinost« dopis, v katerem je neki g. dopisnik opominjal tamkajšnjega krčmarja, da bi nehal tako zabavljati, a besede so padle na skalo, mogoče, da še oni krčmar za to ne ve, ako bi bilo pa pisano v »Picollo«, govorito bi i on vedel, jaz bi pa želel, da bi už vesaj drugi vedeli, kateri imajo za tega moža zdravila.

Ne rad, ali vendar sem obstal in poslušal ovi »škandal«. Prepričljivo je imel krčmar najprej doma v svoji krčmi z svojo ženo, potem mu je žena od strahu (kakor je rekla), da jo ubije, utekla v stanovanje nekega delavca, kateri jo je v svojo hišo zaprl; on pride za njo in jo hoče imeti ven, in zahteva, da se mu odpri, na kar delavec odgovori, da ne odpri, ker on hoče svojo ženo ubiti. Krčmar je hotel posili, da se njegovo zahtevanje izpolni ali v njegovej togoti je tudi dobil par gorkih od onega delavca. Potem pride trojica »šnopsarjev« (ne vem, so li pili v njegovej krčmi, ali ne), kateri so jeli krčmarja svačiti, naj nikar tako ne ravna, da je grdo, na kar jim odgovori: »Va in mallora moštri di ščavia, na kar mu prešnji delavec odgovori: »Chi ti da ci viver se no ščavia, a krčmar ni hotel nehati psovati narodnosti ovih, kateri ga rede. Vprašam če, čitalatelje: Je li prav tako? niso grdi takci »škandali« in to celo na javnej cesti?

Okolični, zakaj dopuščate, da se na vaših prsn redi strupeni gad, kateremu morate drago plačevati kozačec z spiritom in ščene vode? Labko se ga izogibljite, da mu skužete, da nočete biti njegovi sužni, kakor vas sam zove, pustite človeka, kateri tako vaš mili narod zaničuje. Tu je gosp. vitez Tonello ima dobro zdravilo za tega moža, saj je sam priča toliko in takih »škandalov«, naj boljše bi bilo mož pot pokazati, oti koder je prišel, potem bi bilo vse dobro.

Iz Bolca, v 27. dan oktobra.

(L. dop.) — (Na uho cestnemu odboru) Uže v 40 št. lantske Soče se pritožuje in kdo rani slabe Preteške ceste, ki je v istini vse graje vredna! Reči se mora, da se za izbišanje te ceste ni storilo čisto nič ko se vender vrši po tej cesti precej prometa mej Koroško in našo deželo. Od Gorice do Kobarida naj bi še bilo a od Kobarida dalje človek res ni več življenja gotov. Ker se še ni peljal od Kobarida proti našemu Bolcu, da ni občivali mej Košaricom in Srpenico oziroma silovitih klančev, koji še dale lehkovo ostantriti? Če se pripelje preko srpeniškega klanca, tako obudi preje popolni kes, kojti vsak hip lehkovo pričakuješ plaz kimerja, ki odnesete tebo, voz in konje tja noli v hladno Sočo. Načsto vse velikanska skale, kakor kapljica na vejc, a če je le nekoliko dežja, ki izpere zemljo okoli onih skal, udirajo se ter se valje se silovitim hrromom in Sočo. Nujča si tedaj ob tako srečnem času na onej cesti, tedaj pripomoreš svojo dušo. Bi se li ne dalo vse to odstraniti, da bi bil človek vsaj svoje glave gotov?

Recimo, da se pelje od Kobarida k nam v Bolec, potem ko je vso noč deževalo, tako zadeneš mej Srpenico in Žago in tu li še za Žago pri »Žvirkarju na močne nudourne, če k-tre gotovo ne pojdeš, marveč obrneš voz in konje ter se vrneš, oti koder si prišel, če noček, da ponese nudournik tebo in konje — v Sočo.

Tedaj take zaprake na glavnej cesti? Če je le eno noč močno deževalo, tako ne moremo niti čez Predel, niti do Srpenice, a če je radi slabega vremena zaprti telegraf, tako smo Bolčani kakor zaprti. Drugi ne morejo k nam, mi ne moremo iz Bolca, a zaprta nam je celo pričnost, da bi lehkovo vsaj kaj naznanili po telegrafu, tako smo zaprta vsakej komunikaciji z drugim svetom. In vendar je Bolec na glavnej, na cesarskej cesti! Kedaj se vendar začne skrbeti za to cesto, kaj se napravijo potrebni mostovi čez one nudourne? Če je le nekoliko dežja, tedaj odneso nudourniki ceto na mnogih krajih, cestni erar ima tedaj ob vsakej takoj priliki mnogo troškov, a mi mnogo situosti in premnogokrat tudi škod!

Se neka nevarnost! Veliki leseni most čez Bogo mej Žago in Bolcem je silno slab, tako slab, da bi se prav lehkovo udri po težkim vozom.

Naj videti je, da se ga misli popraviti, a letos bude menda težko kaj. Zdaj se ni bolj poskrbelo, saj se už prej časa pozna, da je most na mnogih krajih uleknen! Li se čaka, da se most pod kakim vozom res udere?

Se nekaj Gostnemu nadzorstvu bbe svetoval, da svoje »Einräumerje« popreje nauči, kako je trebi cesto postipati. Moj Bog, kaj ti ljudje počenjajo! Komaj je cesta nekoliko udelana, lepa, ravna, pa ti napoljek »kamenja« po kilogram težkega, da se Bogu usmili! Čemu kamenja pocesti, kder ga ni treba?! Kar se tiče cest, pojide se na Laško učiti!

N-š štor Matja živila veselo okolo, kakor bi se ne bilo nič zgodilo. Videti je, da ima res trdo kožo!

And. Galicnik L... ger.

Iz Gorice 26. oktobra. Prošlo nedeljo nismo imeli nič kaj srečnega dneva. Dež je skoraj ves dan lili, kakor da bi ga ne bilo Bog ve koliko časa poprej. Zraven tega so se pripetile še te le žalostne nezgode: Iste dne zjutraj so bili na lov nekateri gospodje iz Gorice proti Vrtojbi, seboj so imeli tudi nekaj kmetov iz Vrtojbe, kot izgonjači divjadi. Eden teh gospodov pa je bil tako nesrečen, da mu pride zajec na tir, mesto pa da bi ustrelil zajca, zadel je ubozega kmeta, kateri je divjadi izganjal, tako budo v glavo in prsa, da so ga moralni precej v bolnišnico odpeljati. Upati je, da se ubogi kmet vendar le ozdravi in to na veliko veselje njegove družine in mladega loveca, kateremu bi svetovali, naj rabi doma ostane, ako ne zna ravnavati s puško, in naj rabi svojo službo opravlja.

Iste dne zveder sta pustila oče in mati, po imenu Lipcer, na gradu dva majhna otroka sama doma, ter jih položila k počitku, zraven njih sta pustila lučico petrolja, potem pa šla v krčmo na kozačec vina. Mej tem časom, ko sta v krčmi pila, najbrže sta se igrala otroka s petroljem ter mogoče ga obrnola, da se je potem postelja unela in tako začelo goreti. Ker pa sta otroka bila zaprta, nista mogla klicati pomoči. Predno pa so ljudje zapazili, da v sobi gori in na pomoč prišli, bila sta otroka už sežgana in zadušena. Otroka imata eden dve in drugi tri leta in pol. Ogenj so potem gasile k malu pomorili, tako da ni večko škoje provzročilo. Za nedolžna otročica pa bodo morali neskupni starši odgovor pri sodišči dajati. Starši, ne puščajo otrok samih doma, ne če dan, še manj po pončeh. Naj vas stršijo vskdanje nesrečel!

Prav isti večer si je hotel nek pomorski agent z nožem vrat prirezati, pa ko mu je prišel nož do hrustanca in ga je gotovo zbolelo, vrgel je nož strani in si morebiti misli, bolje je klobaso rezati, nego pa glavo. Vendar pa mora v bolnišnici svojo neumnost premišljati in se zdraviti.

Z Gorškega 26. oktobra. (Žlica modrosti). Ni davno tega, kar je neki dopisnik v »Elinosti« očital novodobnim učiteljem, da se tako postavljujo, kakor bi bili zaj-mali omiku se živiti modrostie.

Dovolite, gospod urednik, da tu li jaz v tem obziru izrazim svoje menenje!

Svoj čas je moral vsak, ki je hotel postati učitelj, dovršiti najprej ljudsco šolo ter vsaj spodnjo gimnazijo ali realko, potem j, ali še le sprejet na učiteljsko izobrazevališče, nota bene, če je dobro doštel sprej-mni izpit. Dogajavši trirazredno učiteljske prisel je pitem po dostalem zrestostni izpit na deželi kot poučitelj ali z-časni učitelj.

Mnogo učiteljev one doba pa je še ved studiovalo nego spojnjo gimnazijo ali realko, marsik-teri se je bil popel už do pote, šeste, sedme šole. Celo gimnazijo dovršili so bili nekoji pred vstopom na učiteljske: naj vam imenujem le gosp. Mercino, učitelja v sv. Petru pri Gorici in drugi.

Taki učitelji so se bili pridobili

podučitelj ali začasni učitelj. Potem takem treba novodobnemu učitelju studovati samo 9 let: 4 leta na ljudskoj šoli, eno na pravnici in 4 na učiteljski. Sprejemni izpiti niso več tako strogakor nekdaj, kar je prav naravno, ker od ljudskošolca pač ni toliko zahtevati, kakor od njega, ki je bil uže na kakej gimnaziji ali realki. Taki prehitro dozreli učiteljski kandidati naravno tudi ne znajo še kakega kulturnega jezika — recimo nemškega ali laškega — in na učiteljišči se ga tudi navadno ne nauče. Kajti prvič nemajo poulage zato, drugič se jim na učiteljišči v glavo ubija množina predmetov, ki se nikdar ne dajo v štirih letih do dobra prebaviti. Ker se torej s takimi kandidati mora vse le površno jemati, lečko si mislite, kako stemeljito podkovanje zapuste ti ljudi učiteljišči. Gospodčiči, ki je še pre petimi leti sedel v kakej ljudski šoli, pride zdaj v javno življenje kot učitelj, kot učitelj-odgojitelj pravim! Ni se čuditi, da se takega prerano dozorelega učitelja loti velika domišljavost, da si bi moral biti prav ponižen, ker on nema niti toliko v glavi, kakor kak dijak na nižje realki ali nižje gimnaziji. Z jezikoznanjem je prav revno pri njem, posebno pa ne zna nobenega kulturnega jezika dobro.

»Zopet ta kulturni jezik« zajezi se marsikoj citatelji. »Dopisnik bi nam rad vslil nemščino, kulturni jezik!«

Ki bi se tako jezil, stoj nekoliko, da se pogovorival! Gotovo sva oba dobra narodnjaka, jaz in ti. A pomisl, prijatelj, kako si moreš misliti izobraženega slovenskega učitelja, ki ne bi poznal kakega kulturnega jezika? Kako bo nadaljeval svojo omiko, šril krog svojih znanosti, ko nam Slovencem žali že mnogo primanjkuje potrebnih knjig. In potem, le mi povej odkrito, ali je to častno, da novodobni učitelji tako nemščino lomijo, da se ti lasje j-žijo čuvši jih! Ti ljudje ne znajo rabiti niti členic, a kamo li še sprezzati glagole! In njih pravopis? Strašno!

Dovolj! Zadnji čas bi uže bil, da se gleda izobraževanja učiteljev krene na stare pot: na učiteljišča naj se ne jemijo mladeniči, ki niso dovršili vsej spodnej gimnazije ali realke. Potem sem uverjen, da se vse zopet k dobremu obrne in g. dopisniku v »Etnost« ne bo treba več tožiti, da se učitelji tako postavljo, kakor bi zajemali se — »žlico modrosti«.

Domače in razne vesti.

Cesarica v Trstu. Včeraj poludne ob treh je dospela Nje veličanstvo, naša cesarica s popotovanja v jutrovih deželah zopet v Miramare, tedaj en dan prej, nego je bilo določeno. Vzrok je temu strašna nevihta, ki je obiskala ladijo Miramare pri Visu in so strele švigate na vseh straneh plavajoče ladje v morje. Cesarica se je brez strahu na krovu čudila tej velikanskej natornej prikazni ter včeraj o tej nevihti rekla: »Bilo je strašno krasno, da tega nikoli ne pozabim«. Ta nevihta je bila kriva, da se je opustilo obiskovanje Reke in Opatije. Najvišja gospa ostane do 2. novembra v Miramare, napravi nekoliko izletov in kakor čujemo, počesti z svojim obiskom tudi Trst.

Tržaški namestnik g. baron Preti, se mudi uže ves ta teden na Dunaju.

Premeščenje in imenovanje. Primorske učelnine žandarmerije poveljnik, major Anton Gallina, bil je premeščen v Berno; častniki so mu pri slovesu podarili krasno srebrno kupo. Poveljništvo žandarmerije prevzame stotnik Marchetti, ki pride iz Črnovic zopet v Trst.

Razpisana je štipendija Byk letnih 300 gld. za uboge tržaške dijake, ki študirajo na kakej avstrijskej tehniki, ali pa na univerzi. Prošnje do 15. novembra na tuk. magistrat.

Mestni zbor je imel sinoč zopet enkrat sejo, katera pa je le malo časa trajala. Važnega ni bilo nič na dnevnem rednu; kakor vsekakrat dovolili so zopet ta pot nekoliko denara za prekoradene troške pri raznih točkah proračuna. Ali bolj važna je bila potem tajna seja, v katerej so imenovali mestnega protofizička in sicer v osohi dr. Giaxa, in pa novega župnika za Škodnjo, v osobi nekega gospoda Ivana Kavalca, rodona Istrana. Dr. Giaxi je rudečkar (rosso moderato); o č. g. Kavalcu pa smo za zdaj le toliko prozvedeli, da je ob skri vse mestne odete in ti so se izrekli, da je na nje napisal prav dober vtsek. Č. g. Kavalc je nekda še prav mladi duhoven; upamo da bodo gledal v prve vrsti, da dopade Bogu in narodu, kateremu bole pastiroval. Prosili so za to službo, jaka vredni starejši gospodje, možje jeklenega značaja, pa niso službe dobili, kar kaže, kako narobe in napačno je, kadar se

kateški duhovnik mora, (ali se prisili) da se ždu priporoča za službo.

Pevska zveza. Še enkrat opazljamo vse pevce in prijatelje petja, da se udeleže jutri ob 10. uri uropoludne občnega zborna pevske zveze v prostorih del. podp. društva, Via Molin piccolo I.

Pevski zbor delalskega podpornega društva. Kakor vsako leto bune tudi jutri pel pевski zbor delalskega podpornega društva na tuk. jšnjem pokopališču pri sv. Ani tri nadgronne pesni. Hvalevredna je tega zborna lepa navada; posebno pa lesos, ko ima, kakor znano, ta zbor dosta posla za pripravno koncert, kateri bo 8. novembra v dvorani tržaške čitalnice in kateri bode, kakor se da po pripravah sudi, si jajen. Začnjo soboto smo priobčili program tega koncerta in zdaj moramo le nekaj popraviti in to 8. točko bo pela gospica Prostoslava Piano, a ne J. Piano.

Cerkvene slavnosti 500 letnice posvečenja imenitne Tržaške stolne cerkve sv. Justa so se začele denes. Celebriar je Sv. mašo z veliko assistencijo Nj. V. po kneženi vrhovni škof goriški dr. Zorn. — Krásno ozajšana cerkev je bila prenapolnjena. — Pri maši so bili 3 škofi, tacega sijaja ni bilo uže davno v tej cerkvi. Vredna Tržaškega ljuštva se upra z navdušenjem uže denes učeložjuje cerkvene slavnosti, kaj pa bo še le jutri in kaj pojutrašnjem na dan Sv. patrona Tržaškega mesta? Po vseh pripravah sudi, bode slavnost v resnici velikinska in Trst zopet enkrat pokaž, da je v Tržaškem ljudstvu jasno zdravo jedro. — Natančneje popis vseh slavnosti prinesemo v sredo.

Za okolišane ponesrečeni potoči: Sinovi T. Galatti f. 20. Naslovniki P. Revoltella f. 20. — Skupaj f. 2108.

Da se popravi in ozajšata Tržaška katedrala sv. Justa ustanovil se je pod predsedništvom mil. škofa Tržaškega poseben odbor, katero bo pobral v ta namen darove. V odboru so prvi Tržaški mestjan. Ni lepši način se pač ni moglo spominati postaviti 500 letnice, kakor na ta!

Grajenje Hrpejske železnice se je začelo uže v ponoči meje Hrmanjem in Borštom. Ali z delom so prišle tudi cele trope italijanskih delavcev. Mi pa opazljamo podjetnika, naj ne pozabi naših domačih ljudi, kateri so brez dela.

Tržaške novosti:

Nesreča. Uže zopet je ubogo dete v ulici della Monache skoz okno 2 nadstropij in se skoro ubilo. — Tisti 9letni Furlan, o katerem smo zadnjih poročali, da je v ulici Tigor ponesrečil, umrl je v bolnici.

Samomor. Nek peštanski žid je bil teden v Trstu in je stanoval v Hotel de la Ville; predvčerajšnjem se je od tukaj odpeljal, pa se blizu Pragerskega v kupej L. razreda z revolverjem ustrelil.

Policijsko. Nekemu čevljariju so neznani tatovi ukradli edino zimsko uskuno. — Ubogi Krišpin! — Predvčerajšnem so tatovi udrli v neko kampanjo v ulici Commerciale ter so odnesli vse lonesce cvetljami. — Znani policijski kancelist Tiz je teden zopet zasačil in ujel jako nevarnegata tovora, nekega Morota iz Gradiške.

Zaprli so nekega Ferdinanda Ribeit, kovača iz Gorice, nekega Janeza C. iz Postojne, neko Marijo V. iz Pianine, vse zarad tega, ker so se vrnoli v Trst, akoprem od tukaj izgnani, in zaprli so tudi kake 3 ali 4 poulične razsajalce. — 63letno vlačugo Marijo S. so zaprli, ker je vkradla nekemu gospodu listnik, v katerem je bilo 140 gld. — V nekej protuljalcici v ulici Rivo so tatovi včeraj ob mraku vkradli vredno kave.

Krajarska podružnica »Narodnega Domu« v Ljubljani razposlala je dosedaj vsega skupaj do 350 knjižic, izmed teh nad 70 desetkrajarskih. Razprodanih vrnili so gg. poverjeniki devet, razven osmih že omenjenih dobita je namreč, kar bodi sčet zahvalo omenjeno, v tem tednu kot deveta krajarska knjižica pod št. 172 zopet iz Trsta (poverjenik g. K. G.). Pohvalno omeniti nam je narodnega učiteljstva, da se jeko gorko zavzima za našo ideo. V njegovi oskrbi nahaja se dandanes 55 krajarskih in 7 desetkrajarskih knjižic — na vsak način omenljivo število. Hvala mu za živo zanimanje.

Zopet več vprašanj, kjer bi bilo najprimernejše pošljati nabranje donesek? V odgovor sledi: V knjižicah tiskani navod omenja, da se zgodi to lahko v poljubnih obrokih. Po našem mnenju je še najpametnejše, da se nabranji denar pošlje ob jednem z knjižicam, kjer se knjižica v kratkem času razproda. Ako pa denar dohaja v pravilnih obrokih in se nabiranje vrši dalj časa, kar se godi vedenoma pri desetkrajarskih, tu pa tam tudi pri krajarskih knjižicah, utegne biti poverjeniku morebiti pripravnejše, da nabrane doneske pošilja v obrokih in ne na jedenkrat v polni svoti. Ker pa večkratno pošiljanje nabranih doneskov prouzroči vendarle nekoliko, sicer neznačljiv, pa tako malih doneskih, kot so ravno krajarski, pomenljivo poštnih stroškov opozarjam gg. poverjenike na c. kr. poštni

braničnice, naj doneske pri njih vlagajo Ves v ta namen potreben posej oskrbujejo braničnice brezplačno in jamčijo brezpopognjo. Vlagajo se labko že prav majhne svote (50 kr.), ki se, gotovi čas hranjene, tudi onrestujejo, in vložniku ni treba hiti zaradi vložnega svote niti v najmanjših skrbih. Iz nekaterih privatnih poročil smo pozvedeli, da je več gg. poverjenikov to tudi že storilo. Toliko v pojasnilo.

Da naša stvar napreduje, bodi v spodbudo vsem onim, ki se dosedaj ali vselej pesimizmu ali pa premalo podučeni še niso začeli zanimati za nabiranje doneskov na korist zgradbi »Naročnega Dom« v Ljubljani, naj pridno naročajo knjižice pri blagajniku »Naročnega Dom«, v. dr. J. Šipu Staretu, komur je tudi pošljati nbrane doneke.

Španjski kralj je nevarno bolan. Bolesen ima v želodcu, na jetrib in ledicah, vselej česar so bolna tudi pljuča. Zdravnik trdči, da je njegova bolesen zelo nevarna.

Prebujenje v rakvi. V Londonu je teden umrl trimesecu otrok za božjastjo. Truplo so deli v rakvo in dva dni pozneje nesli na pokopališče. Ko je bila rakev uže v jami, začul se je iz nje glas. Potegnili so vsled teg rakev iz Jame, odprli jo, in našli v njej otroka — živega. Nesli so ga domu in otrok okreva.

Pasja steklina ozdravljiva. V pariški akademiji je 27. t. m. dokazal zdravnik Pasteur, da je pasja steklina ozdravljiva in da je pomoč lanka.

Zavarovanje otoka Grada. Otok Grado bi počasi valovi razjeli in zginol bi, da se ne zavaroval. Zato ga je bilo treba zavarovati Avstrijska vlada je uže leta 1837. začela delati branilo zoper valove od južnega vzhoda in to delo je bilo po večkratnem pretrganju te dni dovršeno; vodolom je en kilometr dolg in dobro varuje otok, na katerem prebiva 3500 ljudi. Da se spomin tega dela ohrani prihodnjim rodovom, napravila se je na enem koncu vodoloma piramida z napisom:

IMPERATORE FRANCISCO JOSEPHO I.
CUM FELIX LIBER BARO A
FRIDENTHAL
REBUS COMMERCII IN AUSTRIA
ADMINISTRANDIS PRAEPOSITUS
ESSET
HAEC MOLES
AD OPPIDUM GRADENSE TUENDUM
CURA C. R. GUBERNI MARITIMI
FLUCIBUS MARIS APPOSITA EST
ANNO MDCCCLXXXV.

Književnost.

Urvashi. O tem I. zvezki indijske Talije pišejo vsi domači in tudi nemški in italijanski listi tržaški, ljubljanski, dunajski, praski itd. tako počivalno, češ, da je lep jezik in je le čestitati malemu slovenskemu narodu. Indijske Talije I. zvezek, Urvashi, na slovenski jezik preložil dr. K. Glaser, se dobiva pri prelagačju po 30 kr., po pošti sprejeman velja 35 kr., pri knjigarni Schimpffu v Trstu 40 kr. Da se razpravljajo olajša, se razpoložijo te dni v vsako večje mesto na Slovenskem po nekoliko iztiskov, kjer jih bo csoben prijatelj prelagač je imel na prodaj.

Zgodovino Cerkve sv. Justa in životopis Sv. Justa, patrona Tržaškega je izdala te dni naša tiskarna (V. Dolenc) v slovenskem in italijanskem jeziku. — Italijanska knjižica, ki obsega 32 strani venke osmerke, prodaja se po 10 soldov, slovenska pa, ki obsega 18 strani v malej osmerki pa stane 5 soldov in se more dobiti tudi v naši tiskarni.

Knjige »Matice Hrvatske«. Kakor druga leta, ponatalo je to prizaslužno društvo tudi letos svojim udom lepo število knjig zanimivega obsega. Sedem krasnih knjig v dobre društveniki za same 3 for., za ceno, za kojo more dati toliko knjig le ono društvo. 1. Prva teh lepih knjig je znamenstvenega obsega z naslovom: Iz bilinskoga sveta prisojopisne i kulturne črtice; napisao Dr. Mišo Kišpatić. To je prvi del obširnejšega dela o rastlinstvu, kojega namerava Matica pri goma izdati. Uže imen g. pisatelja nam je porok o izvrstnosti knjige, ker on je prvi hrvatski popularni pisatelj koji zna tako spretno, lahko umevno in v krasnej in vendar priprostej besedi razpravljati prirodoslovje. Njegove zasluge na tem polju so mnoge, ker podal je svojim rojškom uže mnogo o prirodoznanstvu, kakor pred leti tudi po Matici izdan knjigi: Slike iz ruševina. Slike iz geologije; v družbi Dr. Suleka in Rossija je napisal prvo in drugo preleplo in prav koristno delo: Novovječni izumi, kojega dve knjige ste prišli na svet v zadnjih dveh letih, izdani po istej Matici Hrvatskej. Gotovo si tudi ta prvi del iz njegovega peresa iz Slega izbornega dela prikupi sicer čitajočega hrvatskega kakor i slovenskega občinstva.

Knjiga ni strogo po kakej znanstvenej metodii napisana, ker — kakor g. pi-

satelj v predgovoru trdi — Matica Hrvatska nezdaje knjiga za školo. Opisuju se ovde, a tako če bitti v sliedečih knjigah, samo najvažniji i najzanimiviji pojavi iz botanike, i to u pojedinih samostalnih slikah. — Resi jo 29 slik, čisto zvezdanih in lepih, ter jedna prav točna in izborna geografska karta, razdelbe in razprostranjenja rastlin po zemljah, karta kojih se malo enakih po knjigah te stroke nahaja, delo je g. dr. B. Jiruša, prof. sorja botanike na zagrebškej akademiji znanosti.

Zelo želite bi bili, da bi nam tudi naša Matica kaj, ako ne takega, vsaj sličnega na svet spravila. Vsaj tudi nam ne primanjkuje izvrstnih moči, kakor je g. prof. Erjavč, kojega spisi so se našemu občinstvu kaj priljubili. Ali ako ne Matica, naj bi vsaj naša Družba sv. Mohora spravila na svet kajko knjigo o rastlinstvu, o domačem in tujih deželah. Pred dvema letoma se vam je napovedala knjiga o naših strupenih rastlinah, o kateri pa nič več sišči.

V zadnjem času se je pridružil malobrojnim našim prorodopisnim pisateljem tudi g. prof. H. Schreiner, ki je v svojih Botaničkih listih v lanskem Matičinem Letopisu in zanimljivim spisom o bakterijah v let. »Kresu« pokazal se dobro večega v tej stroki. Ta dva navedena in še kdo drug, ki se v tem zmožega doti, ne bi mogli združeni spisati in podati slovenskemu občinstvu popularno knjigo o domačem in tujem rastlinstvu, vlasti pa domačem, ki je toliko raznoliko in toliko važno? In pa ona »Flora slovenskih dežel«, ki ože toliko let po časnikih in poročilih matičnih sej strasti, kedaj pa ona zaleda belli dan?

Da preidemo h hrvatskej knjig, naj povtem, da se v njej razpravlja na prvem mestu zgodovina in geografija rastlinstva, potem rastline v morju, Šumine, v linskih (rastlinskih) gorostasi ali velikani, rastline v vrtovih in slednjih čršča, vrtnica. Zanimljivejša in znamenitejša bo e gotovo druga knjiga, ki bode obravnavala manjše rastline.

Tisek je prav lep, čet in razločen, oprava in lice knjige krasna, kar vso čast dela Karlo Albrechtovje tiskarni v Zagrebu.

Nič manj lepa glede tiska ni tudi druga knjiga:

2) Slike iz pom

Dunajska Borsa

dan 30. oktobra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	82	gld 40 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	82	85
Zlata renta	109	30
5% avst. renta	99	80
Delnice narodne banke	865	—
Kreditne delnice	284	30
London 10 lir sterlin	125	10
Napoleon	9	—
C. kr. cekinci	5	9350
Kr. državnih mark	61	93

Štefan Nadlišek

naznanja občinstvu, da je z dekretom vis. e. k. namestništva v Trstu dne 7. oktobra 1885. št. 10421 imenovan zemljemerem (geometrom) za vse Primorsko.

Poglavitni nauki in molitve. ki jih mora znati kdor hoče prejeti sv. birmo, sv. pokoro, sv. obhajilo, in sv. zakon, zove se malak knjižica, katera je izšla v naši tiskarni in se dobiva po 4 novce.

Naznanilo.

V našej tiskarni se dobivajo različne slovenske tiskanice za tožbe.

V Rojanu je na prodaj 2735 kvadrat. metrov zemljišča 10 minut od cerkve odaljenega.

Kdor želi kaj vč poizvedeti, obrni se na uredništvo •Edinost•.

Pravi tropinovec in vinsko žganje staro in novo blago dobiva se po jasno nizkej ceni pri **Ivanu Wagneru**, lastniku tovarne za žganje v Modernu na Oger-kem.

2-8

Vabilo.

Na podlagi §. 12 pravil gospodarske zaduge za sodniški okraj Podgrad, vabijo se vsi družbeni ki te zadruge k prvejnu, rednemu občnemu zboru v Materiji dne 15. novembra t. l. Dnevni red: 1. Oglas in sprejemanje novih družbenikov do 4 ure popoldne, potem 2. poročilo predsednikovo; 3. ustanovitev proračuna za tekoči leti in za prihodnje leto 1816; 4. nasveti posameznih družbenikov ali odbornikov zadruge. K obini udeležbi in mnogobrojnemu pristopu vabi. Predsednik gospodarske zaduge za sod. okraj Podgrad, v Materiji 25. oktobra 1885. Zupančič.

Podpisani spoštljivo naznanja, da je z denašnjem dnevom, to je, 31. t. m. odprti čisto na novo predelano in obnovljeno.

pekarijo

v hiši **Conti**, ulica *Pozzo bianco* št. 341. Pekarjo bode vodili skušeni strukovnjak g. Alojzij Krule ter nebole nič opustil, da zadovoli občinstvo z dobrim, cenim kruhom in s točno postrežbo, vselej česar podpisani prav toplo pripomočki občinstvu svojo imenovano pekarijo.

2-1
A. Schurk.

Slušajte in strmite!
12.500 komadov

čezramnih rut,

popolnoma dovršenih, tudi za največje dame, v vseh le mogocih madnih barvah, sivih, rujavih, črnih, rudečnih, modrih, belih, škotskih, turških itd. se proda zarad preselitve po for. 1 komad po poštnem povzetju odpšila.

Exportwaarenhaus «zur Austria»
Wien, Oberdöbling, Mariengasse 31.

Najboljši
papir za cigaretke
5-36 je pristni

LE HOUBLON

franc. fabrikat Cawleyev in Henryev v Parizu
Seari se pred ponarejanjem.

Pristen je ta papir za cigaretke le, kako nosi vsaki listek znakom: **LE HOUBLON** in dolno zavarovalno marko ter si-gnaturo.

Nova prodajalnica vencev

iz starih in svežih cvetje, kaktor tudi

vencev iz perl

po 80 kr. in več, ter velika žaloga

TRAKOV

z pozlačenimi besedami, odprtia se je na Lesnem trgu (hiša Minerhi).

Podpisani je sprejel za avnatejla g. **Leana Crasso**, znanega cvetličarja iz Starje mitnice, radi česa upa, da ga boda slavno občinstvo mnogoštevilno počastilo, ker ima v svojih konzervah vsakovrstnih rastlin in cvetje razpoložaj p. n. občinstvu.

Anton Julian,
4-6 cvetličar iz Rojana.

ŽELODČNE BOLEZNI
je moguće **BRZO** in **POSVEMA** ozdraviti

po

JERUZALEMSKEM BALZAMU

edeni in nedosegljivi Želodčni pičadi.

Da si človek izvoli pravi lek proti želodčnim bolezni, pač ni tako lehko, posebno dandanes, ko v trgovini prodajajo vsakovrstne enake leke.

Vedina raznih pičadi, izledkov itd., katera se občinstvu kakor pravi čudeži pripodajo, niso nič drugrega, nego škodljiva zmes.

Edini **Jeruzalemski balzam** si je zagotovil vsled svoje priproste sestave, odločno oživljuje in Želodčne žive hitro kreplalne in či pravice prednosti na vsem dosedaj v tej stroki poznanimi zdravili, kar dokazuje tudi sè vsakim dnevnim večje pršanje po njemu. Ta balzam bogat na delajočih snovih kineški robabarje, katera korenika je poznana zarad njene ugodnega upliva na prebavljenje in čiščenje, je zanesljivo sredstvo proti težavam v Želodcu odvisnim od slabega prebavljanja; zato pa ga vsi strokovnjaki in zvezenci priporočujejo proti neječnosti, zbasanju, smrdljivi sapi, gnijusu, riganju, bacanju, proti hemoroidalnem trpljenju, zlatencu in vsakej bolezni v črevusu.

Steklenica z navodom vred stane **30** novcev.

Assicurazioni generali
v Trstu

(društvo, ustanovljeno leta 1831)

To društvo je ražtegnalo svoje delovanje na vse veje zavarovanja, posebno pa: na **zavarovanje proti požaru** — zavarovanje stekla — zavarovanje proti toči — zavarovanje po morju in po kopnem odposlanega blaga in zavarovanje na življenje.

Društvena glavnica in rezerva
dne 31. decembra 1884. f. 31,490.875.83

Premije za poterjati v naslednjih letih

f. 21,006.641.33

Glavnica za zavarovanje Življenja do 31. decembra 1884. f. 83,174.457.98

Plaćana povratila:

a) v letu 1884 f. 8,637.596.13

b) od začetka društva do 31. decembra 1884. f. 178,423.338.51

Letni računi, izkaz dosedaj plačanih odškodovanj, tarife in pogoje za zavarovanja in sploh vsa natančnejša pojasnila se dobavljajo v uradu društva: Tergesteo, scali III. v prvem nadstropju

12-36

G. B. PONTONI
v GORICI.

Skladišča v Trstu v lekarni G. B. Rovis, na Reki v lekarni al Redentore, G. Gmeiner, v Kormini v lekarni A. Franzoni, v Tomini v lekarni E. Palisca.

Trgovina A. Mayer-ja
z Pivom v steklenicah

naprava na paro

LJUBLJANA.

Cesarsko, Exportno in Bock-pivo
v zaboljih z 25 in 50 stekl. 3-52

Žele se zalogarji v večjih krajeh.

Poziv častitemu občinstvu!

Čista volna.
10.000 komadov suknja za gospode za jesen in zimo. Najceneji komad 4-75 for. najdražji 6-75 for.

za popolno obleko.

Sukno je različno barvno: sivo, temno-sivo, rjavovo itd., takova cena vzbujajo zaupenje. Ni torej čuda, da se je že prodalo, odkar obstoji moja prodajalnica, neizmerno veliko blaga in da sem v prijetnem položaju to tako nizkej ceni prodajati blago in ves svet znenadi.

Kompletne oblike stane najceneja for. 4-75 in najdražji for. 6-75. Sukno je iz čiste volne in še enkrat toliko vredno. Sukno zadošča za suknjo, hlače in telovnik, tudi največjemu in najmočnejšemu možu, močno je tako, da je nosi lehkovo vsak kavalir.

Pojasnilo: Radi pomankanja časa razpošiljavati se ne morejo užorci. Izrečemo pa jasno, da vrnemo vsakemu dejan, komut blago ne uguja. Adressa:

Exportwaarenhaus «zur Austria»
Wien, Oberdöbling, Mariengasse 31
4-12 v lastnej hiši.

Zdravilni plašter

(cerot).

Ozdravi temeljito vsako ranu, bodisi še tako začarana in kronična in tudi take, ki so se uže spr menile v raku, ustavlja še tako močan glavobol, vse bolečine živec in revmatizma v zgloboh, čudilno pomaga v boljih ali materinskih itd. t. c. vse istina skupaj z izvrstnim uspehom, kakor razvidno bo neštevimi spričali, katera se morejš pokazati vsakemu — dobira se le v lekarni.

10-2 Rovis, Corso 81. 47.

ROOB COCCOLA

posebnost

e. k. priv. in odlikovane tovarne

ROMANA VLAHOVA
V SIBENIKU.

Podružnica v Trstu: Via S. Lazzaro 1 B

Prijeten, krupičen liker, odlikovan se zlatimi kolajnami in diplomami na razstavah v Skradinu, Napolju, Trstu, Sv. Vidu, Lincu, na Dunaju, v Kalkuti itd.

Ta iz jagod Juniperus communis in dišči Željšč na pravilno prebavljene in se rabi z dobrim uspehom za krepanje oslabljenih moči, ker je dokazan njegova zdravilni učinek na živce, možgane in na hrivate.

Prodaja na debelo prekrbuje moje hiše v Šibeniku in v Trstu.

Prodaja na drobno v vseh kavarnah, prodajalnicah likerjev in sladčičarijah. Nekaj varovanje pravil liker se pozna po steklenici, v kateri je vtisnena firma, potem po zmaghi z grbom in po malem ovitku z autografom firmo **Roman Vlahov.** 17-48-9

Čudovite kapljice
Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besed, da se dokazuje njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženje prav kmalu najtrdrovratni Želodčne bolesti. Prav izvrstno vstrejajo zoper hemoroidje, proti boleznim na jetri in na tranci, proti črevesnim boleznim in proti glistam, pri češčnih mlečnih nadležnostih, zoper beli tok, božjast, zoper scropoter čisti pokvarjeno kri One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako bolezni.

Prodajejo se v vseh glavnih lekarnicah v svetu; za naročbo in pošiljatve pa edino v lekarni Cristofolletti v Gorici, v Trstu v lekarni E. Zanetti in G. B. Rovis, G. B. Faraboschi in M. Rarascini. Ena steklenica stane 30 novcev.

Varovati se je pokvarjenih posnetkov, skaterim se zavolj Želje po dobičku tu pa tam ljudstvo gojijo, dasi nimajo nebene moči in vrednosti.

Nič več kašlja

Prsní čaj
napravljén po lekarničarju

G. B. ROVIS
v Trstu, Corso 47

ozdravi vsak kašelj. Še tako trdrovaten, kakor to spričujejo mnoga naročila, spričevala in zahvale, ki dohajajo od vseh strani in pa uspehi prvi tuk zdravnikov.

Ta čaj je sestavljen iz samih rastlin in zavoj za **8 dni 60 n.**

Omanjena lekarna izdeluje tudi pile za prestenje života in proti **madrona** iz soka neke posebne rastline, katerih uspeh je velik, posebno pri zaprtju truplja, želodčnih bolezni itd. in se lehko uživa v vsakem času brez obzira na dijetu. **Ena škatlja velja 30 soldov.** 2-10

Plašči in tudi tinktura proti kurjim očem in debeljim koži — cena 3 plaštrov za kurja očesa **20 soldov.** — Ena steklenica tinkture 40 soldov.

Edina zaloga v Trstu v lekarni **Rovis**, v Gorici v lekarni Cristofolletti in Pontoni v Ajdovščini v lekarni Guglielmo.

V tej lekarni govorijo se tudi slovenski.

